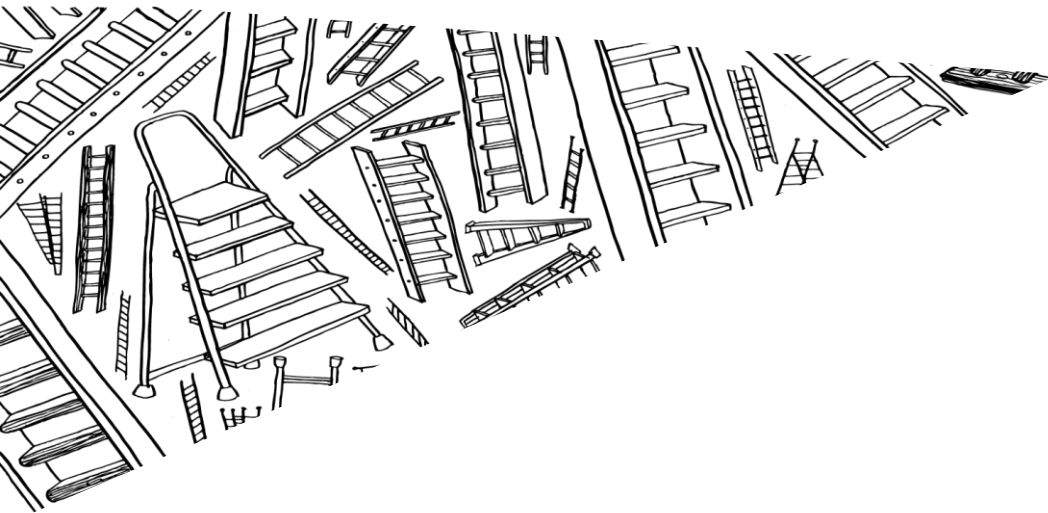

Södertälje kommun

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2018

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1 Syftet med granskningen.....	3
2.2 Omfattning.....	3
3. Södertälje kommuns ekonomiska resultat	4
4. God ekonomisk hushållning, mål och måluppfyllelse	4
5. Resultat- och balansräkning.....	6
5.1. Resultaträkningen	6
5.2. Balansräkningen.....	8
5.3. Slutsats	11
6 Kassaflödesanalys	12
7 Sammanställd redovisning	12
8 Intern kontroll	13

1. Sammanfattning

- Vår granskning har inte indikerat på några väsentliga fel i redovisade resultat- och balansräkningar för kommunen för räkenskapsåret 2018. Rutiner för redovisning av avsättningar för återställande av deponier behöver stärkas under 2019 (se vidare under avsnitt 8).
- Vid granskning av kommunens resultat- och balansräkning har följsamhet till Lagen om kommunal redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt god redovisningssed för kommunal verksamhet tagits i beaktande. Samtliga balansposter har stämts av mot kommunens upprättade bokslutsdokumentation. Vidare har stickprovsvis kontroll gentemot sidoordnade system och underbilagor genomförts för att säkerställa korrekt redovisning. I granskningen har vi inte identifierat några väsentliga avvikelser.
- Kommunstyrelsens samlade bedömning för 2018 är att God Ekonomisk Hushållning är Ok. Bedömningen görs i förhållande till de mål som fullmäktige har fastställt utifrån de tre delområdena; finansiella mål, verksamhetsmål samt mål i arbetsgivarperspektivet. De finansiella målen bedöms av kommunstyrelsen med lägesbedömningen Bra.

Några specifika resultat lyfts fram i årsredovisningen. Meritvärdena i skolresultaten fortsätter att öka men andelen elever som inte avgår med examen från högskoleförberedande program minskar, bl.a. på grund av för låg språkkunskap i svenska. Färre hushåll har försörjningsstöd än tidigare men fortfarande är antalet högre än riktvärdet. Sjukfrånvaron har generellt minskat men är alltså hög inom äldreomsorgen.

- Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2018 om 235 mkr, att jämföra med ett budgeterat resultat om 127 mkr. Balanskravsresultatet uppgår till 225 mkr. Kommunen har klarat såväl fullmäktiges resultatkrav som balanskravsresultatet. I kombination med att kommunen dessutom klarat att amortera samt att soliditeten förstärkts gör att kommunstyrelsen sammantaget utvärderar de finansiella målen som "Bra". Även bolagskoncernen redovisar förhållandevis goda resultat och kommunkoncernens resultat uppgår till 670 mkr. Verksamhetens nettokostnader ökar dock betydligt snabbare än skattenettet vilket gör att resultatet exklusive jämförelsestörande poster har försämrats.
- För tekniska nämnden har vår granskning visat på väsentliga internkontrollbrister vad gäller investeringar i parkeringshus (Pilen 2). Revisionen har inte informerats om bristerna trots att de varit kända under längre tid. Vi har i vårt arbete under lång tid efterfrågat olika typer av underlag för att granska upphandling och redovisning, men har haft svårt att få svar och underlag från kommunen. Granskningen har därför blivit utdragen i tid. Inte heller nämnden har i sina protokoll och handlingar behandlat bristerna på ett transparent och tydligt sätt. Bristerna är av flera slag (se vidare under avsnitt 9). Mot bakgrund av det breda perspektivet av brister uppmanar vi nämnden att begära en utredning av hanteringen och också låta det göras en oberoende kostnadskontroll avseende utgifterna för parkeringshuset. Nämnden behöver säkerställa att den interna kontrollen stärks.

2. Inledning

På uppdrag av kommuns revisorer har EY granskat kommunens årsbokslut och årsredovisning för 2018. Syftet med granskningen har varit att erhålla tillräckliga underlag/revisionsbevis för revisorernas uttalanden i revisionsberättelsen, om räkenskaperna ger en rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens resultat och ställning, samt att redovisningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse redovisas i enlighet med lagens krav.

Revisionen har utförts i enlighet med kommunallag, den kommunala redovisningslagen, kommunens regler och anvisningar samt god revisionsred. Detta innebär bland annat att väsentlighet och risk är vägledande för revisionen. Revisionen täcker således inte in alla eventuella brister i den interna kontrollen och räkenskaperna. I rapporten sammanfattas de mest väsentliga iakttagelserna från granskningen.

Samtliga belopp är angivna i miljoner kronor (mkr) om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelseåret 2017.

2.1 Syftet med granskningen

Granskningens syfte är att ge underlag till de förtroendevalda när det gäller att pröva om årsredovisningen är upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer, att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ställning samt att beskrivningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse är tillfyllest utifrån lagstiftningens krav. Granskningen omfattar också den sammanställda redovisningen för Södertälje kommun.

Med rättvisande avses:

- ◆ att tillgångar och skulder existerar och avser kommunen respektive kommunkoncernen,
- ◆ att tillgångar och skulder värderats och klassificerats korrekt,
- ◆ att kommunens samtliga tillgångar och skulder medtagits,
- ◆ att inkomster och utgifter i allt väsentligt periodiserats korrekt, d v s avser verksamhetsåret.
- ◆ att god redovisningsred i övrigt uppfylls, bl a vad gäller krav på information i förvaltningsberättelse och tilläggsupplysningar (noter)

Vidare är syftet att granska om en tillfredsställande redovisning ges utifrån kommunallagens krav på att mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

2.2 Omfattning

Granskningen av årsredovisningen har inriktats mot väsentliga poster och avvikelser samt omfattar en översiktlig bedömning av kommunens ekonomiska ställning och utveckling. Vi har även granskat att ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper beaktats. Granskningen omfattar såväl analytisk granskning som substansgranskning gentemot verifierande underlag.

Granskningen har utförts i enlighet med kommunallag, kommunal redovisningslag, god revisionsred för kommuner, samt kommunens regler och anvisningar avseende upprättande av bokslut.

3. Södertälje kommuns ekonomiska resultat

Kommunen redovisar ett positivt resultat uppgående till 235 mkr för året (429). Föregående år uppgick jämförelsestörande poster till 35 mkr jämfört med 26,7 mkr för år 2018. Om jämförelsestörande poster exkluderas uppgår årets resultat till 208,5 mkr för år 2018 och 393 mkr för år 2017. Nettokostnaderna har ökat med 6,1 % jämfört med föregående år medan skatteintäkter och generella stadsbidrag har ökat med 2,2 %.

Kommunens soliditet har förbättrats med 1,2 procentenheter jämfört med föregående år. Soliditeten för 2018 uppgår till 31,5 %. Den förbättrade soliditeten är bl a hänförlig till stärkt eget kapital genom positivt resultat. Ansvarsförbindelser i form av pensionsförpliktelser intjänade före år 1998, inklusive löneskatt, redovisas utanför balansräkningen och räknas inte in i soliditetsmättet. Soliditeten inkl. pensionsåtaganden före 1998 uppgår till 18,6 %, en förbättring med 1,9 procentenheter.

Årets balanskravsresultat uppgår till 225 mkr efter justering för reavinster. Det lagstadgade balanskravet har därmed uppfyllts.

4. God ekonomisk hushållning, mål och måluppfyllelse

Kommunstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning redovisas i årsredovisningen och kommentarer ges om måluppfyllelsen i såväl ett finansiellt perspektiv som verksamhetsmässigt och arbetsgivarmässigt perspektiv.

Uppföljning av God Ekonomisk Hushållning utgår från tre delområden; Finansiella mål, Kommunfullmäktiges verksamhetsmål och Södertälje kommun som arbetsgivare. Det finansiella målområdet utvärderas utifrån sex indikatorer. Målnivåerna utifrån det finansiella perspektivet är relativt lågt satta i förhållande till andra kommuner och de utmaningar som kommunen står inför, främst att Södertälje ska växa kraftigt de kommande åren. Nivåerna bedöms dock vara realistiskt satta utifrån Södertälje kommuns förutsättningar och resultaten pekar åt rätt håll. Redovisningen innehåller även kommentarer med förklaringar till uppnådda resultat.

Kommunstyrelsen gör bedömningen att god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Fem finansiella indikatorer bedöms som "bra" och en som OK på en tregradig skala vilket leder till kommunstyrelsens slutsats att kommunkoncernens ekonomi och finansiella ställning är god. Målet för soliditeten är att den ska öka vilket den gjort 2018. Soliditeten är lägre än snittet i Sveriges kommuner. Lånebehovet finns i koncernbolagen, kommunens verksamhetslokaler ägs av Telge Fastigheter AB. Ett mer relevant mått för soliditeten i Södertälje är därför koncernen som helhet. Bokförd soliditet exkl pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarsförbindelser uppgår till 32,5% för koncernen (30% 2017-12-31).

Avseende uppfyllandet av verksamhetsmålen bedöms det som OK. Det redovisade resultatet är följande:

Fullmäktigemål	Bra	OK	Har brister
Resultaten i förskolan, skolan och vuxenutbildningen ska förbättras	4	1	1
Medborgarna har inflytande och är delaktiga*	1		1
Medborgarna har goda livsvillkor*	3		3
Medborgarna får god service och hög tillgänglighet	4	1	
Södertälje är en attraktiv kommun att bo i, att driva företag i och är en plats som attraherar studenter och besökare	2		1
Södertälje kommun ger förutsättningar till medborgare och företag att kunna leva hållbart	1	3	1
Södertälje kommun har en god ekonomisk hushållning	5	1	

*Ett mål är ej bedömt

Av kommunfullmäktiges fyra indikatorer för kommunen som arbetsgivare bedöms tre indikatorer vara uppfyllda (Bra) och ett uppfyllt (Har brister). Ett arbete med att stärka "hållbart medarbetarengagemang" har påbörjats.

Kommunen uppnår ett balanskravsresultat på 225 mkr (397 mkr). Kommunen har inom ramen för balanskravsresultatet avsatt resultatmedel för särskilda ändamål. Av de 24 mkr avsatta 2011 till social investeringsfond har 6 mkr använts under året medan kvarstående ej utnyttjade medel på 11 mkr enligt beslut har återförts.

Det framgår inte hur många mål som ska vara uppfyllda för att målområdet ska bedömas vara bra, ok eller ha brister. Vi bedömer att avsaknaden av definitioner gör kommunens bedömningar svårtydda.

Vår bedömning – Årsredovisningen ger endast delvis en god beskrivning av hur kommunen klarar av att uppfylla de mål som formulerats av kommunfullmäktige. Textdelarna ger en bra bild och beskrivning av i vilka avseenden som målen uppfylls, var det finns brister och förklaringar till dessa. Däremot är kriterierna för bedömningen på den tregradiga skalan förtydligas. Vi delar kommunstyrelsens bedömning att målet för god ekonomisk uppföljning är uppfyllt.

5. Resultat- och balansräkning

5.1. Resultaträkningen

Nedan följer en kortfattad analys av de olika posterna i kommunens resultaträkning med utgångspunkt i nedanstående tabell. Endast väsentliga avvikelser kommenteras.

	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	158,3	1 152,0	1 105,8
Verksamhetens kostnader	- 5 648,5	- 6 555,7	-6 207,4
Avskrivningar	- 102,4	- 104,3	-91,6
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	- 5 592,6	- 5 508,0	-5 193,2
<i>Därav jämförelsestörande poster</i>	<i>50,0</i>	<i>26,7</i>	<i>35,3</i>
Skatteintäkter	3 805,9	3 806,1	3 704,5
Generella statsbidrag och utjämning	1 878,6	1 874,0	1 849,4
Finansiella intäkter	50,0	265,5	251,6
Finansiella kostnader	- 14,7	- 202,4	-188,3
<i>Därav jämförelsestörande finansiell post</i>	<i>0,0</i>	<i>2,7</i>	<i>0,0</i>
Resultat efter finansiella poster	127,2	235,2	428,5
ÅRETS RESULTAT	127,2	235,2	428,5

Årets resultat för kommunen uppgår till 235 mkr vilket överstiger budgeterat resultat med 108 mkr. Kommunens resultat innehåller jämförelsestörande poster på sammanlagt 27 mkr. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 208 mkr, för föregående år är motsvarande resultat 395 mkr.

Verksamhetens nettokostnader har procentuellt ökat mer än skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning. Netto är förändringen -189 mkr jämfört med föregående år.

Exploateringsvinsterna uppgår för året till 64 mkr och är främst hänförligt till Moraberget Norr, Wasa arbetsområde, Stadskärnan Orion och Tingsrätten.

5.1.1 Utfallet per styrelse/nämnd

Nämnd (mkr)	Resultat	Budgeterat resultat	Prognos per 2018-08
Järna kommunalnämnd	2,4	0,0	-0,1
Hölö/Mörkö kommunalnämnd	0,9	0,0	0,0
Vårdinge/Mölnbo kommunalnämnd	1,1	0,0	0,1
Enhörna kommunalnämnd	-1,6	0,0	-0,4
S:a kommunalar	2,8	0,0	-0,4
Arbetslivsnämnden	11,7	0,0	14,5
Omsorgsnämnd	23,9	0,0	22,8
Socialnämnd	3,2	0,0	0,0
Äldreomsorgsnämnd	-20,0	0,0	-11,2
Överförmyndarnämnd	1,4	0,0	0,0
Utbildningsnämnd	11,3	0,0	5,5
Kultur o Fritidsnämnd	3,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnd	-1,1	0,0	0,0
Miljönämnd	0,1	0,0	0,4
Teknisk nämnd	15,0	0,0	6,0
KS/Ksk och politisk ledning	9,4	0,0	10,7
Revision	0,7	0,0	0,0
S:a facknämnder	58,6	0,0	48,7
Centrala poster	173,3	127,1	92,8
Internbanken	0,5		0,0
Summa	235,2	127,1	141,1

För 2018 budgeterades ett resultat för nämnder och centrala poster till 127 mkr, varav överskottet var hänförligt till centrala poster. På nämndnivå budgeterades det för ett resultat om 0 mkr. Det totala utfallet visar på ett överskott uppgående till 235 mkr, varav nämnderna står för 61,8 mkr. Nedan följer en kort analys för nämnder med större avvikelser gentemot budget.

Utöver budgetavvikelsen avseende centrala poster som uppstått till följd av högre exploateringsintäkter och utdelningar, står arbetslivsnämnden, omsorgsnämnden, äldreomsorgsnämnden, utbildningsnämnden och tekniska nämnden för de större positiva och negativa avvikelserna mot budgeterat resultat.

Arbetslivsnämnden redovisar ett resultat om 11,7 mkr över budget. Den positiva avvikelsen förklaras i årsrapporten och beror främst på vuxenutbildningen där externa elever finansieras av sina hemkommuner, lägre efterfrågan på externa utbildningar, uppsägning av avtal med extern utbildningssamordnare samt vakanta tjänster.

Omsorgsnämnden redovisar ett överskott om 24 mkr jämfört med budget. Den positiva avvikelsen förklaras i årsrapporten och beror på kommunens resursfördelningsmodell för LSS. Översyn har gjorts till 2019 års budget.

Äldreomsorgsnämnden redovisar ett underskott om 20,1 mkr. Underskottet är främst hänförligt till ordinärt boende och avser hemtjänsten. Andelen hemtjänst i egen regi har ökat och

kommunens hemtjänst har väsentligt högre kostnader än den ersättning som externa utförare får. Denna obalans behöver kommunen komma till rätta med.

Utbildningsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse om 11,3 mkr. Den positiva avvikelsen förklaras av vakanta tjänster inom centrala verksamheter och administration samt ökade avgiftsintäkter.

Tekniska nämnden redovisar ett överskott om 15 mkr. Det positiva resultatet förklaras främst av låg förbrukning av medlen inom välfärds- och byggbonusprojekten. Parallellt har nämnden haft lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster inom flera verksamheter.

5.2. Balansräkningen

Vid granskning av kommunens balansräkning har följsamhet till Lagen om kommunal redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt god redovisningssed för kommunal verksamhet tagits i beaktande. Samtliga balansposter har stämts av mot kommunens upprättade bokslutsdokumentation. Vidare har stickprovsvis kontroll gentemot sidoordnade system och underbilagor genomförts för att säkerställa korrekt värdering och periodisering. Nedan följer en kortfattad analys av de olika posterna i kommunens balansräkning med utgångspunkt i nedanstående tabell. Endast väsentliga förändringar kommenteras.

	Utfall 2018-12-31	Utfall 2017-12-31	Förändring %
TILLGÅNGAR (mkr)			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10	7	43%
Byggnader och mark	1 368	1 284	7%
Maskiner och inventarier	197	168	17%
Leasingtillgångar	25	20	25%
Bidrag till statlig infrastruktur	16	17	-6%
Finansiella anläggningstillgångar	11 477	11 537	-1%
Summa anläggningstillgångar	13 092	13 031	0%
Omsättningstillgångar			
Exploatering	195	91	114%
Förråd	1	1	0%
Fakturafordringar	47	45	4%
Övriga fordringar	257	297	-13%
Kassa och bank	97	5	1840%
Summa omsättningstillgångar	597	438	36%
SUMMA TILLGÅNGAR	13 689	13 469	2%

Byggnader och mark

Byggnader och mark har ökat med 84 mkr vilket främst utgörs av investeringar om 148 mkr minskat med avskrivningar om 58 mkr. Främst har investeringar gjorts i s k publika fastigheter vilket innefattar bland annat gångvägar, beläggningsarbeten mm. Se även kommentarer kring investeringar under avsnitt 8 *Intern kontroll*.

Finansiella anläggningstillgångar

Kommunens finansiella anläggningstillgångar har minskat med 60 mkr. Förändringen förklaras av att långfristiga fordringar på de kommunala bolagen har minskat till följd av amorteringar under året. Saldot ökar med 16 mkr med anledning av förvärv av ett bolag innehållandes mark.

Exploatering

Exploateringstillgångarna har ökat med 104 mkr och är hänförliga till olika exploateringsprojekt. Främst är ökningen hänförlig till exploatering i Igelstaområdet.

Övriga fordringar

Övriga fordringar utgörs av fordringar gentemot staten och landstinget, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter samt momsfordringar. Minskningen är hänförlig till lägre upplupna ränteintäkter samt att kortfristiga fordringar på dotterbolag minskat.

Kassa och bank

Kommunens likvida medel har stämts av mot engagemangsbesked från berörda kreditinstitut. Avstämningen har inte föranlett någon avvikelse. Förändringen förklaras av amorteringar av långfristiga skulder och investeringar vilket innebär ett negativt kassaflöde men möts av ett positivt kassaflöde från verksamheten.

	Utfall 2018-12-31	Utfall 2017-12-31	Förändring %
EGET KAPITAL OCH SKULDER (mkr)			
Eget kapital			
Eget kapital	4 315	4 079	6%
Varav årets resultat	235	429	
Avsättningar			
Pensioner inkl. löneskatt	524	464	13%
Övriga avsättningar	35	0	100%
Långfristiga skulder			
Lån	5 604	5 535	1%
Skulder	2	2	0%
Leasingskulder	18	12	50%
Investeringsbidrag	86	101	-15%
Kortfristiga skulder			
Lån	2 145	2 400	-11%
Skulder	953	869	10%
Leasingskuld	8	8	0%
Summa skulder	8 815	8 926	-1%
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	13 689	13 469	2%

Avsättningar

Pensionsförpliktelser intjänade från 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen, medan pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Redovisningen är i enlighet med Kommunal redovisningslag.

Avsättningen för pensioner och särskild löneskatt per 31 december 2018 uppgick till 524 mkr och är framräknad av Kommunernas Pensionsanstalt (KPA). Särskild löneskatt om 24,26 procent är beräknad och beaktad. Aktualiseringsgraden uppgår till 98 procent. En aktualiseringsgrad om 98 procent innebär att det inte finns fullständig historik över individers tidigare pensionsgrundande anställning för cirka 2 procent. Aktualiseringsgraden är förhållandevis hög.

Kommunen redovisar per 2018-12-31 en avsättning uppgående till 35 mkr hänförlig till framtida utgifter för sanering och återställning av deponier. Avsättningen baseras på en riskklassificering som har gjorts av respektive deponi där det finns fyra riskklasser, låg, medellåg, medelhög och hög. För respektive riskklass finns även en uppskattad återställningskostnad per kvm. Avsättningen bygger således på pris/kvm för den aktuella riskklassen för respektive deponi multiplicerat med antalet kvadratmeter för respektive riskklass. Enligt RKR ska saneringskostnader identifieras i samband med förvärv av marken för att sedan kostnadsföras linjärt över perioden i form av avskrivningar. Eftersom uppskattning av återställandeutgifter inte historiskt gjorts i samband med anskaffning av deponi skulle ett alternativ kunna vara att göra en linjär avsättning årligen med slutdatum när deponin ska

återställas och att kommunen då totalt har gjort avsättningar motsvarande totalt saneringsbehov.

Södertälje kommun har under år 2018 gjort en genomgång av befintliga deponier som kräver återställning enligt Länsstyrelsen. Tillämpad modell är dock inte i enlighet med god redovisningssed. Kommunens avsättning 2018 är 35 mkr men avspeglar inte en linjär kostnadsavsättning. Vid kommunens uppdaterade beräkningar efter revision framgår att behovet av avsättning för 2018 borde uppgå till 17 mkr istället för de 35 mkr som avsatts. Vi har identifierat en avvikelse om 18 mkr som felaktigt har belastat resultatet för räkenskapsår 2018. Vi ser positivt på att kommunen har beräknat behovet av avsättningar men kommunen behöver under 2019 säkerställa att modellen för avsättningar är förenlig med god redovisningssed.

Vidare noteras att vi inte har erhållit erforderliga revisionsbevis för att bekräfta den bedömning av riskklass som gjorts eller det pris/kvm som har tillämpats. Det föreligger således en osäkerhet i den redovisade posten. Vi har för avsikt att under 2019 granska området ytterligare för att erhålla tillfredsställande revisionsbevis samt att kommunens redovisningsprincip följer RKR.

Låneskulder

Kommunens totala upplåning uppgår till 7 749 mkr, varav 5 604 mkr redovisas som långfristiga och 2 145 mkr som kortfristiga skulder. Skulderna (både lång- och kortfristiga) har minskat jämfört med föregående år om 186 mkr vilket är hänförligt till amorteringar.

Kommunen har engagemang mot ett stort antal banker och kreditinstitut. Samtliga poster har stämts av mot underlag från bank eller avtal.

Kortfristiga skulder

Kommunens övriga kortfristiga skulder uppgår 953 mkr, en ökning jämfört med föregående år om 84 mkr. Posten utgörs av leverantörsskulder, upplupna kostnader, förutbetalda intäkter mm. Postens ökning är hänförlig till ökade personalskulder vilket är i linje med ökade personalkostnader samt en ökning av diverse poster så som upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser uppgår per balansdagen till 2 576 mkr (2 700). Kommunens största poster inom linjen utgörs av borgens- och ansvarsförbindelser gentemot kommunens företag om 823 mkr (861) samt pensionsförpliktelser inklusive löneskatt om 1 744 mkr (1 810 mkr), varav utfästelser till politiker ingår med 13 mkr (14 mkr). Upptagna belopp är framräknade av kommunen. Inom ramen för ställda säkerheter och ansvarsförbindelser finns också framtida leasingåtaganden.

5.3. Slutsats

Vår granskning har inte indikerat på några väsentliga fel i redovisade resultat- och balansräkningar för räkenskapsåret 2018 och ställning den 31 december 2018. Rutiner för redovisning av avsättningar för återställande av deponier behöver stärkas under 2019.

6 Kassaflödesanalys

Vi har granskat att kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Vi noterar dock att posterna inom finansieringsverksamheten avseende upplåning respektive amortering bör särredovisas för att tydliggöra förändringarna. Granskningen har i övrigt inte föranlett några anmärkningar.

7 Sammanställd redovisning

Kommunens sammanställda redovisning omfattar kommunen samt dess hel- och delägda bolag.

Enligt kommunallagen åläggs kommunstyrelsen att ha kontroll över den verksamhet som bedrivs i kommunala bolag. I denna tillsyn ligger i första hand att följa de kommunala bolagens ekonomiska ställning och utveckling samt att följa hur bolagen tillgodoser det kommunala ändamålet med verksamheten och övriga direktiv som uppställts för verksamheten.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden och proportionell konsolidering, vilket är god sed i kommuner. Interna mellanhavanden har eliminerats. Vid granskningen noteras att den problematik som lyfts under tidigare år avseende att kommunen inte redovisar samtliga typer av transaktioner med motpartskoder i systemet kvarstår. Detta medför omfattande manuellt arbete vid upprättandet av den sammanställda redovisningen i form av manuellt ifyllda och signerade blanketter som sammanställs i ett exceldokument. Med stor manuell handpåläggning finns högre risk för fel varför vi bedömer att kommunen bör överväga anskaffandet av ett koncernredovisningssystem.

Vi har även noterat att det saknas en specifikation över vilka fastigheter som elimineringar av övervärden kopplat till bolagskoncernen är hänförliga till. Kommunen rekommenderas att upprätta en sådan specifikation under kommande räkenskapsår.

Den sammanställda redovisningen omfattar resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt en beskrivning av de ingående bolagen. Till den sammanställda redovisningen finns även noter bifogade.

Södertälje kommunkoncern som utöver kommunen består av ett knappt tjugotal företag, varav 13 helägda, redovisar ett positivt resultat om 670 mkr (805 mkr). Årets resultat förklaras av kommunens positiva resultat om 235 mkr samt ett positivt resultat i bolagskoncernen Södertälje kommuns Förvaltnings AB om 449 mkr.

Kommunkoncernen hade en nettoskuldportfölj per den 31 december 2018 om 7 749 mkr. Den externa nettoskulden har under året minskat med 186 mkr. Under 2019 kommer lån om 2,1 mdkr att förfalla.

Tidigare år har bolagen beslutat om årsredovisningarna efter att kommunstyrelsen behandlat kommunens och kommunkoncernens årsredovisning. Från år 2018 har processen förändrats och bolagen beslutar nu om årsredovisningarna innan kommunstyrelsen. Vi ser positivt på detta då bristerna har påtalats under många år.

Rekommendation:

- Kommunen rekommenderas att upprätta en specifikation över de övervärden som elimineras i kommunkoncernen för att säkerställa att korrekta elimineringar görs samt att elimineringar rörande avyttrade fastigheter hanteras korrekt.

8 Noterade fel

Södertälje kommun har reserverat för kostnader avseende återställning och sanering av deponier uppgående till 35 mkr. Vår bedömning är att tillämpad metod för beräkning av framtida utgifter inte är i enlighet med god redovisningssed då utgiften enligt RKR ska fördelas linjärt över tid. Vid en mer rättvisande beräkning skulle posten uppgå till 17 mkr, dvs. 18 mkr för mycket i kostnader har belastat resultaträkningen 2018. Vår bedömning är att felet inte är väsentligt för den finansiella rapporten, men rutinerna för redovisning av denna typ av avsättningar behöver ses över under 2019.

9 Intern kontroll

Investeringar

För tekniska nämnden har vår granskning visat på väsentliga internkontrollbrister vad gäller investeringar i parkeringshus. Parkeringshus har inte upphandlats i enlighet med lagen om offentlig upphandling. Vidare har kommunens egna krav på anlåtande av Telge Inköp AB för upphandling frångåtts. Betalning för parkeringshus har skett i förskott (före leverans) och utan nämndens godkännande. Hanteringen av betalningarna av förskotten har skett på ett tveksamt sätt och utan involvering av vare sig nämnd eller kontorschef. Den slutliga utgiften har blivit högre än den av nämnden initialt beslutade utgiften, som omfattade två parkeringshus. Den högre utgiften avser numera ett parkeringshus. Projektet har blivit väsentligt försenat. Nämnden är ansvarig för den interna kontrollen och bedöms ha agerat passivt när bristerna blivit kända. Mot bakgrund av det breda perspektivet av brister uppmanar vi nämnden att begära en oberoende utredning av hanteringen och också låta det göras en oberoende kostnadskontroll avseende utgifterna för parkeringshuset. Nämnden behöver säkerställa att den interna kontrollen stärks.

Gällande materiella anläggningstillgångar noterar vi att det saknas anläggningsregister där det framgår anskaffningstidpunkt och avskrivningstid. Det saknas möjlighet att i systemet exportera ett anläggningsregister vilket kommunen har påtalat till leverantören. Vi har inte haft möjlighet att kvalitetssäkra gjorda avskrivningar för räkenskapsåret.

Rekommendation:

- Kommunen behöver säkerställa att det finns adekvata rapporter för avstämning av anläggningstillgångarna.

Södertälje den 3 april 2019

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal Revisor

Rebecca Ersryd
Auktoriserad revisor

Bilaga 1 – Rekommendationer

Rekommendationsbilagan innefattar rekommendationer som har identifierats vid granskning av intern kontroll, delårsbokslut och årsbokslut. Rekommendationerna följs upp en gång per år i samband med när respektive område granskas under revisionsåret.

Område	Rekommendation	Åtgärdad?		
		Ja	Del-vis	Nej
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende genomgång av logglistor med avseende på ändringar av fasta data samt stickprovsvis granska gjorda ändringar för att identifiera obehöriga ändringar.			X
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka kontrollen avseende att löner attesteras innan utbetalning sker för att minska risken för felaktiga utbetalningar.			X
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att dokumentera den uppföljning som görs av sk fellost för att öka spårbarheten till utförda kontroller.			X
<i>Intern kontroll</i> Investeringsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka rutinen avseende upprättande av investeringsmall för investeringar. Vidare rekommenderas att investeringsmallen attesteras av behörig person inför aktivering av projekt.		X	
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att upprätta en processbeskrivning avseende intäkter hänförliga till förskola samt att identifiera risker och tillhörande kontroller som minimerar riskerna i processen. <i>Uppföljning görs i samband med nästa granskning av intern kontroll</i>			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende inkomstintyg för hushåll som ej betalar maxtaxa för att verifiera att korrekta intäkter erhålls där maxtaxa ej utgår. <i>Uppföljning görs i samband med nästa granskning av intern kontroll</i>			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola	Kommunen rekommenderas att implementera rutiner för attest vid korrigerings av			

(2017)	förskoleavgifter för att undvika att obehöriga ändringar av förskoleavgifter görs. <i>Uppföljning görs i samband med nästa granskning av intern kontroll</i>			
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att följa upprättade rutiner avseende att attest av inköpsordrar ska ske av överordnad och inte beställaren själv.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera systemstöd som påvisar vilka ändringar som har gjorts i exempelvis i fasta data i ekonomisystemet samt rekommenderas stickprovsvis granskning av gjorda ändringar mot verifierande underlag för att minska risken för felaktiga ändringar.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att tillse att dualitet krävs vid uppläggning av nya leverantörer i leverantörsregistret för att minska risken för avsiktliga eller oavsiktliga fel vid uppläggning av nya leverantörer.			X
<i>Årsbokslut</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att förtydliga fördelning av ansvar och roller för att minska risken för ökade kostnader avseende dels felaktigt utbetalda löner, dels felaktig redovisning till Skatteverket.		X	
<i>Årsbokslut</i> Representations- kostnader (2017)	Kommunen rekommenderas förstärka den interna kontrollen genom att tillse att syfte, agenda och deltagarlista finns bifogat vid redovisning av representationskostnader.		X	
<i>Årsbokslut</i> Sammanställd redovisning (2018)	Kommunen rekommenderas att upprätta en specifikation över de övervärden som elimineras i kommunkoncernen för att säkerställa att korrekta elimineringar görs samt att elimineringar rörande avyttrade fastigheter hanteras korrekt.			
<i>Årsbokslut</i> Anläggnings- register (2018)	Kommunen behöver säkerställa att det finns adekvata rapporter för avstämning av anläggningstillgångarna.			